

Vergaderjaar 2010–2011

23 987

Uitbreiding van de Europese Unie

Nr. 119

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 september 2011

Op 21 juli jl. zijn de voortgangsrapportages van de Europese Commissie in het kader van het Coöperatie en verificatie mechanisme (CVM) voor Bulgarije en Roemenië aan uw Kamer gestuurd (kamerstuk 23 987, nr. 118). Hierbij heb ik de eer u, mede namens de minister van Veiligheid en Justitie, de kabinetsappreciatie te sturen.

Het kabinet onderschrijft de inhoud en strekking van de vijfde voortgangsrapportages van de Commissie in het kader van het CVM voor Bulgarije en Roemenië. Het kabinet deelt zowel de appreciatie van de Commissie als de aanbevelingen die de Commissie doet aan Bulgarije en Roemenië. De Commissie heeft aangekondigd in de zomer van 2012 een algehele beoordeling te presenteren van de voortgang in het kader van het CVM sinds de toetreding van Bulgarije en Roemenië tot de EU in 2007.

Bulgarije

Volgens de Commissie is in Bulgarije het juridisch raamwerk nagenoeg afgerond. Met de aanpassing van de Wet inzake de rechterlijke macht is de basis gelegd voor structurele verbeteringen in de rechterlijke macht. Er zijn betere voorzieningen getroffen voor de aanstelling van rechters en voor opleiding en beoordeling van deze beroepsgroep door het «Inspectoraat van de Hoge Bestuursraad van de rechterlijke macht». De wijzigingen in de Wet inzake Binnenlandse Zaken hebben geleid tot reorganisatie van het politieapparaat zodat er beter wordt samengewerkt tussen de verschillende diensten. Een en ander heeft geresulteerd in een toename van het aantal strafrechtelijke onderzoeken, aanklachten en uitspraken.

Er zal in 2012 een gerechtshof, inclusief aanklager, worden geïnstalleerd met als specifieke taak de bestrijding van georganiseerde misdaad. De «pluk-ze»-wetgeving is helaas verworpen door het Bulgaarse parlement; de Bulgaarse regering zal het voorstel zo spoedig mogelijk opnieuw indienen.

De Commissie stelt dat het nu aankomt op implementatie van de hervormingen. Zolang de maatregelen die voortvloeien uit de Wet inzake de rechterlijke macht niet worden toegepast, blijft de gerechtelijke praktijk op onderdelen beneden de maat. De aanklachten tegen rechters moeten systematischer worden onderzocht en de sancties verscherpt. De Commissie constateert ook dat er in de bestrijding van corruptie en georganiseerde misdaad door de politie, het Openbaar Ministerie en de rechters effectiever moet worden opgetreden: meer aanklachten, sterkere bewijsvoering, betere getuigenbescherming en meer veroordelingen. Er bestaan momenteel nog te veel leemtes in de onderzoek- en vervolgingspraktijk bij de bestrijding van corruptie op hoog niveau.

De Commissie concludeert – evenals de Nederlandse regering – dat nu ook de rechterlijke macht, inclusief het Openbaar Ministerie, de hervormingen sneller moet doorvoeren om meer concrete resultaten te kunnen bereiken.

De Bulgaarse autoriteiten hebben aangegeven het CVM-rapport als een aanmoediging te zien om door te gaan met de hervormingen. Sofia ziet het rapport als een nationale uitdaging die zo min mogelijk gebruikt zou moeten worden voor interne partijpolitieke doeleinden. Met de presidentiële en gemeentelijke verkiezingen die zijn gepland voor oktober van dit jaar lijkt dit overigens een lastige opgave.

Roemenië

In Roemenië is volgens de Commissie de efficiëntie van de gerechtelijke procedures verbeterd. De toepassing van de nieuwe Wetboeken van Strafprocesrecht en Burgerlijk procesrecht is in voorbereiding en er is een algehele evaluatie van het rechtssysteem gaande. Gerechtelijke procedures verlopen sneller en de effectiviteit en transparantie van het toezicht op de rechtspraak zijn verbeterd. De wetgeving en praktijk van openbare aanbestedingen en het anti-corruptie beleid worden geëvalueerd. Het Anti-corruptie directoraat van de Openbaar Aanklager (DNA) heeft de afgelopen rapportage periode goed gefunctioneerd wat resulteerde in meer veroordelingen dan voorheen. Ook het Anti-corruptie agentschap (ANI) heeft de werkmethoden verbeterd waardoor onderzoeken naar corruptie beter verlopen.

De Commissie constateert dat er nog geen alomvattend implementatietraject bestaat voor de nieuwe Wetboeken van Strafprocesrecht en Burgerlijk procesrecht. Ook is er onvoldoende voortgang bij het aanpakken van de capaciteitsproblemen binnen het gerechtelijke apparaat. De voorstellen voor verbetering van het rekruteren en trainen van rechters zijn nog niet aangenomen en het sanctiesysteem moet nog worden herzien. Op het gebied van corruptiebestrijding zijn er nog te weinig veroordelingen en zijn er ook op dit terrein maatregelen nodig ter verbetering van de effectiviteit van de rechtsvervolging. Mogelijkheden voor ontneming van wederrechtelijke verkregen goederen zijn ontoereikend.

Volgens de Commissie lijkt Roemenië momenteel afhankelijk van de wil en het vermogen van de rechterlijke macht om tot verdere hervormingen te komen en de nieuwe, cruciale wetgeving succesvol te implementeren.

De Roemeense autoriteiten hebben positief op het rapport gereageerd. Het rapport van die Commissie wordt getypeerd als positief met duidelijk beschreven technische details, meetbare vooruitgang en realistische kritiek.

Appreciatie

Het CVM is bij de toetreding van Bulgarije en Roemenië tot de EU in 2007 ingesteld vanwege de tekortkomingen in die landen op het gebied van de rechtsstaat en de strijd tegen corruptie en, in Bulgarije, tegen de georganiseerde misdaad. Het doel van het mechanisme was Bulgarije en Roemenië bij te staan in het nader formuleren en doorvoeren van de gewenste hervormingen en om ervoor te zorgen dat het juridisch en justitieel stelsel meer in lijn is met dat van de andere EU-lidstaten.

Het kabinet onderschrijft het door de Commissie geformuleerde doel. Immers, voor een goede samenwerking tussen de EU-lidstaten, is het essentieel dat er vertrouwen bestaat in het functioneren van de rechtsstaat van alle EU-lidstaten.

Ook dit jaar moeten wij vaststellen op basis van de rapporten van de Commissie maar ook door eigen waarneming dat het CVM de Europese Unie en de lidstaten, in het bijzonder Bulgarije en Roemenië, niet volledig heeft gebracht waarop werd gehoopt. Het kabinet is tevreden met de constatering van de Commissie dat in beide landen het juridisch raamwerk praktisch is afgerond en dat de politieke wil bestaat voor de hervormingen. Het kabinet waardeert de daarvoor geleverde inspanningen.

Het kabinet is teleurgesteld over de nog beperkte resultaten die in de praktijk zijn gerealiseerd.

Alle actoren in Bulgarije en Roemenië moeten zich tot het uiterste inzetten om de hervormingen sneller te implementeren. Te trage vooruitgang zal uiteindelijk de Bulgaarse en Roemeense burgers hinderen in het optimaal benutten van alle mogelijkheden die het EU-lidmaatschap met zich meebrengt. Daarnaast zal vooruitgang extra ondersteuning bieden aan de goede samenwerking in het kader van de rechtshandhaving en de bestrijding van de georganiseerde misdaad die Nederland met beide landen heeft.

De EU heeft nog geen besluit genomen over de toetreding tot de Schengenzone door Bulgarije en Roemenië, terwijl wel is vastgesteld dat beide landen voldoen aan de technische eisen hiervoor. De Raad Justitie en Binnenlandse Zaken van 22 en 23 september zal hierover spreken.

De Raad Algemene Zaken zal op 12 september a.s. conclusies aannemen over de stand van zaken in Bulgarije en Roemenië in het kader van het CVM. In deze raadsconclusies moeten de behaalde resultaten worden verwelkomd. Ook moet in de raadsconclusies worden vastgesteld dat Bulgarije en Roemenië nog niet klaar zijn en dat er meer concrete resultaten geboekt moeten worden om de gerealiseerde hervormingen te bestendigen zodat er gesproken kan worden van duurzame en onomkeerbare voortgang. Nederland zal voorts bepleiten dat in de raadsconclusies wordt opgenomen dat de hervormingen door alle betrokken instanties en partijen in Bulgarije en Roemenië gedragen moeten worden: de regering maar ook het parlement, de rechterlijke macht, het Openbaar Ministerie en andere actoren.

Tot slot dient in de conclusies terug te komen dat de huidige rapporten geen aanleiding geven tot het opheffen of uitfasen van het CVM; het mechanisme zal moeten blijven bestaan totdat Bulgarije en Roemenië aan alle ijkpunten voldoen. Dit zijn er zes voor Bulgarije en vier voor Roemenië op het gebied van de hervorming van het justitieel apparaat, de bestrijding van corruptie en – voor Bulgarije – van georganiseerde misdaad.

De staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
H. P. M. Knapen